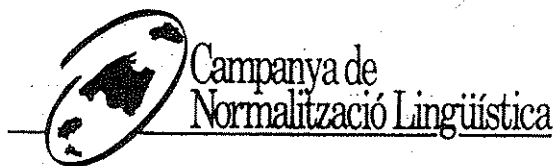

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

VI

Palma
1994

Línea Directa

© Aina Moll, A.I. Alomar i Cèlia Riba, segons l'autoria dels textos.

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

XXI

Vocabulari pasqual

En Miquel Àngel Lladó és un bon col·laborador de la Campanya. Ha fet bona feina com a assessor lingüístic de la desapareguda Conselleria de Transports (i confiam que la continuarà a qualsevol nova ubicació), i també fa classes de català. Fa pocs dies, ens envià un fax amb aquest text:

Estic impartint un curs de català a funcionaris i funcionàries de l'Ajuntament de Palma. A la classe d'ahir els vaig repartir aquest vocabulari sobre temes relacionats amb la Pasqua, a fi que fessin una redacció sobre aquest tema. He pensat que podria ser del vostre interès i que potser el podríeu fer servir per a alguna "Línia Directa", aprofitant que tot just entrem en la Setmana Santa. Es tracta d'una simple recopilació; vull dir que no he seguit cap criteri a l'hora d'elaborar-lo, per la qual cosa es pot ampliar, sistematitzar o el que vulgueu. Salut. - Miquel Àngel.

PETIT VOCABULARI DE PASQUA

abstinència

frit

apòstols
 bacallà
 brossat
 cabell d'àngel
 calvari
 caperutxa, capirota (Men.)
 confit
 confraria
 crespell
 deixebles
 dejuni, dejú
 Diumenge del Ram
 Dijous Sant
 Divendres Sant
 Diumenge de l'Àngel
 estendard

Jesucrist, el Bon Jesús
 mè, be, anyell
 mussola
 panada,
 Pancariat
 pas (d'una processó)
 Passió
 peix
 portant (d'un pas)
 processó
 resucitar
 Resurrecció
 rostit
 rubiol
 Setmana Santa
 xot, xai

M'ha semblat oportú reproduir aquesta llista tal com és, per simple orde alfabètic: conté paraules que la gent emprà molt aquests dies i que no tothom sap escriure; d'altra banda, com que pertanyen a camps semàntics diferents, que afecten la religió, la gastronomia, la cultura popular, etc., poden estimular la gent a allargar la llista (afegir-hi **la Sang**, o **la pàssia**, per exemple), o a associar-les en grups lògics, o a fer precisions sobre el significat exacte d'un mot, o sobre les diferències en els menjars típics de Pasqua o en les celebracions populars; o bé cridar l'atenció sobre l'abundància de termes religiosos en el refranyer popular; etc. Vet ací unes quantes observacions que m'ha suggerit a mi:

- Les **panades de carn** a Menorca es diuen **formatjades**, mentre que si duen un altre farciment s'expressa amb un complement: **formatjada de brossat**, **de formatge**, etc. A Mallorca i Eivissa, les **formatjades** no són mai de carn, sinó de brossat, confitura, etc.

- La Pasqua que celebra la resurrecció de Jesucrist es diu simplement **Pasqua** (sense article), o **Pasqua florida**, mentre que **Pasqua granada** és la festa de Pentecosta o Cinquagesma.

- El **pancaritat** (berenada popular, a fora vila) és tradicional fer-lo a Menorca la **segona festa** (el Dilluns) **de Pasqua**, i a Mallorca el **Dia** (o **Diumenge**) **de l'Àngel**. Mossèn Alcover, a les Contarelles, n'explica l'origen així: "Ets antics Jurats de Mallorca... repartien un pa a totes ses famílies

pobres, i aquella bona gent a's capvespre el s'anaven a menjar per devora Sa Riera; i an aquesta modesta bauxa li deien **pan-caritat** perquè se menjaven aquell **pa** que per **caritat** havien rebut, i aqueix nom després se va estendre a totes ses bauxes que es feien sa setmana de Pasco a fora-porta i per fora-vila". (Fixau-vos que en el mot **pancaritat** tothom manté la **t** del sufix **-tat**, que també conservam incontaminat en el cas de **veritat**, i en canvi molta gent pronuncia incorrectament **caridat**, **piedat**, **complicitat**, etc., per influència del castellà: com que el sufix **-tat** (cast. *-dad*) és propi de paraules cultes que en gran majoria ens han arribat per via de l'escola, molta de gent no se'n tem que aquesta **d** és un castellanisme.

- **Dejunar** és "no prendre aliments per un temps més o menys llarg"; l'acció de dejunar (especialment com a mortificació) és el **dejuni** o **dejú** (en l'expressió "estar en dejú"); però, pròpiament, **dejú** és adjectiu (fem. **deju-na**).

-Locucions i refranys: **Estar dejú** (o **en dejú**) d'una cosa, d'una notícia ('no saber-ne res'). "**Estar aferrat amb saliva dejuna**" ('molt fluix'). **Esser més llarg que la pàssia** (un discurs, un espectacle). **Qui té, menja; i qui no té, dejuna**. **Val més dejunar que a l'infern anar**. **Qui és confrare pren candela** (quan un se sent al·ludit per una crítica). **Cada cosa per son temps, i per a Pasco formatjades**. **Per a Nadal s'indiot i per a Pasco es xot**. **Per Pasqua i per Nadal, qui res no estrena, res no val**. **Dur** (qualcú) **amb rams i palmes**. **Fer Pasqua abans del Ram**. **Estar més content que un Pasco** (fixem-nos que en aquesta darrera locució, la pronúncia mallorquina **co** del grup **qua** ha "masculinitzat" **pasco**, cosa que no succeeix en les expressions populars **Pasco florida** —no "florit"— i **Pasco granada**). Etc., etc.: és segur que tots podeu augmentar aquesta llista. - A. M. (28-3-94)